

Nota voor de heer Minister.

De berichten uit Parijs wijzen er op, dat de Franse regering spoedig het initiatief zal nemen voor een conferentie over Europese landbouwvraagstukken.

Politieke achtergrond.

Het ligt voor de hand, dat dit initiatief zal komen zodra het plan-Schuman ondertekend is. Bij zijn komende reis naar de V.S. zal Minister Schuman vermoedelijk dit tweede bewijsstuk van Frankrijks streven naar een verenigd Europa in de zak willen hebben. Naar het uiterlijk moet het landbouwplan dan ook aansluiten op de grondgedachten van het Schuman-plan, nl. de instelling in Europa van supra-nationale functionele organen, die de federalisatie van Europa daadwerkelijk bevorderen. Als zodanig past het ook bij de bekende resolutie van de Europese Assemblée te Straatsburg. Naar de inhoud verschilt het nieuwe plan voor de landbouw aanmerkelijk van dat voor de kolen en staal-sector. Het zal nl. vermoedelijk niet gericht zijn op het binnen een bepaalde tijd tot stand brengen van één Europese markt.

Indien onze inlichtingen juist zijn, kan Minister Pfimlin zich niet veroorloven de Franse landbouw bloot te stellen aan open concurrentie van de meer efficiënte Europese producenten. Dit geldt zowel voor de tuinbouwproducten (Italië) als voor de veehouderijproducten (Nederland en Denemarken). Van Franse landbouwzijde zal het plan dan ook in hoofdzaak worden gebruikt om Frankrijk een vast afzetgebied voor tarwe, wijn en suiker te verzekeren, waartegenover concessies op het gebied van zuivel kunnen staan. Een tegenwicht tegen deze stroming ligt in de inschakeling van het bureau-Monnet. Van Monnet mag men verwachten, dat hij zo mogelijk een wezenlijke stap op de weg naar integratie zal willen zetten en de conferentie niet uitsluitend als een politiek gebaar zal willen beschouwen.

Internationale reacties.

De Franse regering kiest voor het landbouwplan een ruimere kring van landen dan voor het Schuman-plan. Enerzijds is dit te zien als een tegemoetkoming aan een Nederlandse wens, reeds bij de eerste technische besprekingen te Parijs naar voren gebracht, anderzijds als een aanwijzing dat men niet op korte termijn, werkelijke resultaten verwacht. Bekend is, dat Engeland niet gemakkelijk tot een landbouwconferentie te krijgen zal zijn en dat Denemarken slechts van een consequente liberalisatie op landbouwgebied enig heil verwacht. Of deze landen zullen meedoen is dus onzeker. Steun voor het plan is daarentegen te verwachten van de V.S., van Italië en van West-Duitsland.

Nederlandse houding.

Twee factoren zullen, naar het mij voorkomt, onze houding beïnvloeden. In de eerste plaats dient de agenda van de conferentie zo te zijn opgesteld, dat er een "open gesprek" over de integratie op landbouwgebied kan plaats vinden. In beginsel kunnen wij, gezien de publiciteit die wij gaven aan de Nederlandse denkbeelden op dit gebied, moeilijk afwijzend staan tegenover een Frans initiatief. Anders zou het zijn indien dit

Min. v. Landb.
65 Archief 2 - Integratie in Landb.
Voc. 6. Min. Cont. nader 52

initiatief ons in feite de gelegenheid zou ontnemen onze denkbeelden te ontvouwen. De inleidende nota en de agenda der bespreking waartoe de Franse regering zal uitnodigen, moeten ons dienaangaande inlichten.

In de tweede plaats is het voor ons van belang welke landen zullen deelnemen. Wij zullen naar mijn mening al het mogelijke moeten doen om Engeland en Denemarken tot deelneming te bewegen, anders bevinden wij ons in een moeilijke positie temidden van landen, die de landbouwbescherming door invoerbelemmering in hun vaandel hebben geschreven.

Vooruitzichten.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat Frankrijk om zich van een welwillende houding der V.S. te verzekeren ook het motief van de noodzakelijke productieverhoging in het kader van de bewapeningseconomie zal aanvoeren. Het sluit dan aan op de door de Staf en de heer Marjolin in de O.E.E.C. verdedigde opvattingen, die door Ambassadeur Katz zijn onderschreven. Dit brengt mee, dat men de conferentie niet te lange termijn zal bijeenroepen. Denkbaar dat men de eerste bijeenkomst nog in het eerste halfjaar van 1951 wil houden. Dit zal dan de inleiding zijn van een langdurige reeks besprekingen, waarvoor van Nederlandse zijde een doeltreffende organisatie beschikbaar moet zijn.

Nederlandse organisatie.

Wij zullen ons zowel in Parijs als in den Haag op de besprekingen hebben voor te bereiden. Voor de onderhandelingen over het Schuman-plan was in den Haag een uitgebreide commissie van advies ingesteld, waarin zowel de verschillende departementen als de organisaties van het bedrijfsleven vertegenwoordigers hadden.

Iets dergelijks zal ook voor de landbouwconferentie nodig zijn. Het heeft het psychologische voordeel, dat de betrokkenen de ontwikkeling meemaken en het zakelijk voordeel, dat de behandeling een centraal punt geschiedt.

Op ons gebied zijn naast dit departement ministeries van Financiën, Buitenlandse Zaken, Economische Zaken, Sociale Zaken, het Directoraat Generaal van de B.E.B. en het Bureau van dr Hirschfeld, de meest belanghebbende regeringsinstanties de Stichting voor de Landbouw en de bedrijfschappen de betrokken organisaties van het bedrijfsleven. Inschakeling van andere clubs van belanghebbenden is precedentscheppend en dreigt het gezelschap onhanteerbaar groot te maken.

De leiding van zodanige commissie dient bij Uw Ministerie (dr Louwes) te berusten. De Directie Internationale Organisaties zal vast contactpunt tussen de delegatie te Parijs en de Nederlandse Regering moeten zijn. Een en ander zal zowel met Buitenlandse Zaken als met de B.E.B. te veroren besproken moeten worden.

e delegatie.

Men mag verwachten, dat op de eerste Ministersbespreking een groep gevormd zal worden, die de verdere gang van zaken bepaalt of daartoe voorstellen moet doen. Het is - als Frankrijk het voorzitterschap der Ministersconferentie heeft - niet ondenkbaar, dat men ons het voorzitterschap van deze "Steering Group" toedenkt. Aangezien wij onze (beperkte) krachten niet mogen versnipperen en er tussen hetgeen de Fransen willen onze denkbeelden nog wat verschil bestaat, moeten wij m.i. geen poging doen dit voorzitterschap te verwerven, en anderzins pogingen te onzen behoeve afweren.

Wel is het van belang, dat wij in het secretariaat der conferentie plaatsen krijgen. De voortreidende werkzaamheden van dit secretariaat zullen van grote betekenis zijn.

Onze delegatie zal in Parijs een bescheiden bureau moeten hebben, vooral wanneer door de instelling van verschillende groepen van experts de samenstelling van de delegatie nogal eens zal wisselen.

Wat de kern der delegatie betreft, is het van groot belang, deze zodanig samen te stellen, dat het best mogelijke contact met Monnet c.s. verzekerd wordt. Het valt immers te verwachten, dat vooral op de Franse voorstanders van werkelijke integratie zullen moeten spelen om onze denkbeelden beste kans te bieden. Daarom verdient het aanbevelen een permanent gedelegeerde aan te wijzen bij wie contact met Monnet in goede handen is. Vanzelf gaan de gedachten naar de heer Spierenburg, doch aangezien deze te zwaar bezet zal zijn om zonodig enkele weken achtereen in Parijs te zijn, vraag ik mij af of U niet in overleg moet treden met Minister Stikker om hem te bewegen drs M. Kohnstamm, die Spierenburg bij de Schumanbesprekingen verving, voor dit doel bij Uw Ministerie te detacheren. Natuurlijk alleen, wanneer Kohnstamm zelf daarvoor in aanmerking zou willen komen. Deze oplossing heeft het voordeel dat ook met Buitenlandse Zaken goed contact is verzekerd.

Onze delegatie zal wellicht behalve de beschikbare mensen van Uw Ministerie in Parijs en h. (waarbij ook aan de Directie van de Landbouw gedacht moet worden) nog vertegenwoordigers van de B.E.B. van het bedrijfsleven i.c. de Stichting moeten bevatten. Wij zullen dit laatste niet te zeer moeten bevorderen, teneinde niet een I.F.A.P.-congres te organiseren, maar het is zeer waarschijnlijk, dat Frankrijk de C.G.A. zal inschakelen. Indien dit gebeurt, dan zullen wij van krachten als mr Linthor Homan en mr Biesheuvel een belangrijke versterking van onze delegatie mogen verwachten.

Tenslotte zou de procedure, die de Franse regering bij de uitnodiging volgt, nl. inschakeling van de Conseil de l'Europe, tot gevolg kunnen hebben, dat parlementsleden in het werk der delegaties betrokken moeten worden. T.z.t. zou dit met de vast commissies voor de landbouw en voor buitenlandse zaken besproken moeten worden.

Wat de beschikbare mensen van ons Ministerie

te Parijs betreft, dient in de eerste plaats mr Frank genoemd. Voor een permanent delegatie secretariaat kan hij niet zorgen. Dit moet vanuit den Haag geschieden. Persoonlijk acht ik drs Eysink Smeets daarvoor bijzonder geschikt indien mr Pool hem zou kunnen missen. Ik neem aan, dat dr Louwes U formeel zal vervangen, maar in hoever hij regelmatig de delegatie leiding zal willen geven is mij niet bekend. Van Arcken, mr Pool, Van Rosmalen, Moonir Herweijer, zijn uiteraard wel telkens beschikbaar voor besprekingen, maar kunnen niet voortdurend in Parijs zijn. Voor Moons schijnt de taal een ernstig bezwaar te zijn. Hij is bovendien geheel ingesteld op de Angelsaksische wijze van onderhandelen. Toch zou hij, naar ik meen, zij het dan niet regelmatig, bij de besprekingen betrokken moeten worden. Zijn gezonde kijk op mensen en zaken maken hem tot een buitengewoon te waardenen kracht in de delegatie.

Het laat zich nog niet precies voorspellen hoe de besprekingen zullen worden georganiseerd. Het verdient daarom aanbeveling aanvankelijk met een kleine delegatie te gaan en die naar bevind van zaken te organiseren. Later kunnen dan de vertegenwoordigers van andere ministeries, de andere delegatieadviseurs en de experts worden aangetrokken. Indien de conferentie een serieuze zaak blijkt, zullen wij vermoedelijk extra-credieten behoeven.

Het bovenstaande is geen uitgewerkt voorstel en dient slechts om de gedachten te bepalen. Gaarne zou ik Uw mening hieromtrent vernemen. Wellicht vindt U goed, dat ik t.z.t. over de organisatie nog overleg pleeg met het Directoraat Generaal voor de B.E.B. en met het Bureau van dr Hirschfeld.

W. P. van Halbeek

's-Gravenhage, 19 Maart 1951.

Copie afhandelen aan:

mr Tol

dr Louwes

~~Mr. van Halbeek~~

Mr. van Arcken

Mr. van Halbeek